

D'una trobada a Arenys a la Diada que va canviar la nostra història

DAVID MIRÓ

De vegades la història ens passa per davant i no la sabem veure, però hi ha ocasions en què la

consciència col·lectiva assoleix un tal grau de comunió que resulta indiscutible. És el que va passar l'11 de setembre del 2012, una data que ja forma part de l'imaginari dels catalans com una mena de jornada d'alliberament nacional. I com que ningú ho discuteix és lògic que es comenci a produir literatura. I també és lògic que aquesta primera literatura, aquesta primera aproximació a un fenomen destinat a canviar la història, la faci un periodista com Pere Martí (Barcelona, 1967), bon coneixedor del món independentista i de les seves innumbrables vicissituds.

El dia que Catalunya va dir prou (Columna Edicions) es fixa en el procés que va dur a la creació de l'Assemblea Nacional Catalana, arrencant d'una trobada casual a Arenys de Munt el 13 de setembre del 2009, coincidint amb la primera consulta sobiranista, entre Miquel Strubell i Pere Pugés, aquest últim una autèntica descoberta d'un relat que ens el presenta com l'heroi anònim que, a les nits d'un estiu especialment calorós, va posar la primera pedra d'un procés que ara ocupa cada dia les portades dels diaris. Martí no estalvia detalls sobre les lluites i dissensions internes de l'ANC i ens descobreix alguna anècdota sucosa, com el fet que un dels seus promotors estigui encara en l'anonimat (i hem d'imaginar que es tracta d'algú de molta rellevància pública) o bé les pors del Barça a una invasió de camp patrocinada per l'entitat durant el derbi del 7 d'octubre passat.

L'autor arrenca amb les hores prèvies a la manifestació i ens dibuixa un Artur Mas nerviós seguint les seves evolucions des del Palau de Pedralbes. La història que segueix ja és coneguda per tots, però qui vulgui fer-se una idea d'on comença tot, ara ja té una obra que en fa una primera aproximació molt necessària.

EL DIA QUE CATALUNYA VADIR PROU
PERE MARTÍ
COLUMNA
176 PÀG./18,50€

Joan Vergés acompanyat de Toti Soler, que l'any 1972 va musicar alguns dels seus poemes al disc *Liebeslied*. ARXIU FAMÍLIA VERGÉS

El dolor dura per sempre si es fa cançó

VÍCTOR OBIOLS

Fa pocs anys vaig tenir el privilegi, com a director del Festival Internacional de Poesia de Barcelona, de retre homenatge i fer justícia –finalment– a Joan Vergés, que va cloure l'acte recitant al costat de Toti Soler. El guitarrista va cantar alguns dels poemes de Vergés, que havia musicat i enregistrat en el seu àlbum memorable *Liebeslied*, publicat el 1972. Va ser escoltant aquestes cançons, fa més de trenta anys, com vaig descobrir el poeta Vergés, d'una lírica tan fluida i transparent que semblava feta perquè el músic la transformés en cançó pura, que és el que va fer. Molta gent coneix Joan Vergés perquè l'ha musicat Toti Soler (entre altres il·lustres compositors),

però ara tindran l'oportunitat de conèixer tota la seva obra, que és força més rica i complexa. Hem de celebrar que Lleonard Muntaner (Mallorca... sempre Mallorca...) hagi publicat aquesta *Poesia completa* en un únic volum, que recull llibres actualment introbables, com ara *Soledat de paisatges* (1959), una part del qual havia guanyat el mític premi de poesia de Cantonigròs; *El gos* (1967), premi Joan Salvat-Papasseit (1965); *La vida nova* (1979), premi Carles Riba (1968); *Com un bosc silenciós* (2007), que havia guanyat el Recull de Blanes del 1986, i algun aplec inèdit –i prou insòlit–, més les cançons que no formaven part de cap llibre unitari.

El teixit poètic d'un país el formen no només les grans obres colossals i abassegadores dels primers espases, que ocupen espai fins per la seva grandària, sinó també les obres breus

POESIA COMPLETA
JOAN VERGÉS
ED. LLEONARD MUNTANER
300 PÀG./22€

i concises, que han fet camí discretament sense cercar l'aprovació escarfallosa de l'audiència, però que són autèntiques joies de saviesa, d'ofici, i font infinita de gaudi poètic. Joan Vergés aconsegueix, sense ostentació erudita, crear una obra de llengua transparent, segura i lúcida, subtil i eficaç, amb una oïda finíssima (sense aquesta qualitat no fóra possible musicar-li els versos amb prestància) i una concepció que em sembla que algun dia els crítics hauran de sospesar amb deteniment. Isidor Mari ja apunta, en un pròleg esplèndid, on situa de manera precisa el poeta, aquesta concepció a què em refereixo. Per dir-ho curt, en la poesia de Vergés conviuen –com a mínim– dues veus molt contrastades però que mostren, justament, la riquesa polièdrica del personatge (i segurament de la psicologia humana). El poeta és capaç d'assolir cotes molt altes de lirisme, al mateix nivell d'un Rosselló-Pòrcel o d'un Vinyoli, i alhora bastir més d'un un recull satíric d'una ironia finíssima (en la línia d'un Pere Quart, però menys refistolat, fins i tot més col·loquial) i d'un humor i una finesa espantosos. Ho analitza més bé que no pas jo el mateix Mari: "Joan Vergés deu ser el poeta que més bé ha sabut reflectir, a dins del seu mateix llenguatge poètic, la crisi que va haver de travessar la lírica postsimbolista arran de la irrupció de l'hegemonia literària del realisme social militant".

Sempre m'han fascinat els poetes amb més d'una veu. Però el cas de Vergés és únic, perquè sembla que, en passar d'un to a l'altre, de *Soledat de paisatges* a *El gos*, i la seva continuació, que és *La vida nova*, sigui un altre poeta el que parla. Representa aquesta capacitat proteica shakespeariana d'expressar el que és més tràgic, terrible i fatídic al costat del sarcasme i del grotesc i, més enllà, la volada lírica més excelsa. En Vergés ho trobem d'una manera tan vívida i expressiva que hom se'n fa creus. No he rigut mai tant ni he plorat mai tant com en l'experiència de llegir Vergés. Feu-ne la prova. ♦♦

Molt negra, i amb molt d'ofici

PERE ANTONI PONS

Foguejat i molt prolífic, Andreu Martín és un dels patriarques de la novel·la policíaca catalana i espanyola. Com que ja és un gat vell, sap com ha de confeccionar una obra que satisfaci les expectatives dels aficionats al gènere. *Societat Negra*, el seu nou títol, té tots els elements distintius –temes, tipologies de personatges i ambients– d'aquest tipus de literatura, cada cop més prestigiosa i popular.

Ambientada en la Barcelona multiètnica d'avui, *Societat Negra* explora el funcionament de la màfia xinesa que hi ha instal·lada a la capital catalana. O que presumptament hi ha instal·lada. Perquè, a diferència del crim organitzat procedent de Rússia, d'Itàlia o de Llatinoamèrica, la màfia xinesa és d'un secretisme i una endogàmia que la fan invisible. Per bé que el lector no sàpiga res del submón que se li descriu, en tot moment sentirà que l'autor sap de què parla, que s'ha documentat rigorosament i que

la realitat és a la base de la ficció. És una garantia.

La novel·la està protagonitzada per dos homes de caràcter i biografia antagònics. D'una banda, hi ha l'inspector en cap Diego Cañas, un policia veterà que, a més d'haver de carregar amb els maldecaps de la feina, ha de gestionar les turbulències domèstiques provocades per una filla adolescent cada cop més descontrolada. De l'altra, hi ha Liang Huan, el confident hispanoxinès de Cañas, un jove temerari tan segur d'ell mateix que s'atreveix a ficar el nas (i a posar la mà) al lloc menys recomanable. La galeria de secundaris que complementa els protagonistes inclou molts dels arquetips del gènere: advocats corruptes, sicaris brutals, traficants de droga sòrdids, alcohòlics sense remei, prostitutes maternals, policies desenganyats i algun desgraciat entranyable.

Amb aquests elements, Martín construeix una trama opaca i tortuosa, on no hi ha ni un pam de net. Tot gira al voltant d'un estrany robatori, i hi proliferen els assassinats tru-

SOCIETAT NEGRA
ANDREU MARTÍN
LAMAGRANA
PREMI CRIMS DE TINTA
320 PÀG./18€

culents i els cops d'efecte. Defugint el desenvolupament lineal de la història, Martín construeix la novel·la a partir d'una estructura plena de salts temporals, en què algunes escenes són relatades des de més d'un punt de vista. Aquesta pluralitat de perspectives dona complexitat al relat, però també fa que a vegades el lector tingui una sensació molesta de reiteració. De la mateixa manera, la trama es desplega amb vigor i el lector mai no se sent desubicat, però en algun moment és desorganitzada i poc nítida.

Com és habitual en el gènere, Martín va per feina, estilísticament. Tot i que som lluny del laconisme desèrtic d'un Chandler o d'un Hammet, la seva prosa és directa, funcional, a vegades abrupta i atrafegada. Amb tot, sap fer frases lúcidament lapidàries, i les gotes d'humor (negre) que de tant en tant esquitxen la història et claven un somriure glaçat a la boca. Guardonada amb el cinquè premi Crims de Tinta, *Societat Negra* és una novel·la eficaç i entretinguda. Per passar una bona estona. Res més. Però res menys, tampoc. ♦♦